

Dr Aleksandra
Dragin

Global Code of Ethics
 for Tourism

For Responsible Tourism

Međunarodne organizacije

- Stotine međ. Organizacija - multilateralna diplomatija na svetskom nivou.
- Savet Evrope
 - U Evropi oko 400 međunarodnih organizacija;
 - Oko 270 hiljada zaposlenih.

Ujedinjene nacije (UN)

- Šta su UN?
- Međunarodna organizacija koja sebe opisuje kao globalno udruženje vlada koje sarađuju na polju:
 - međunarodnog prava,
 - globalne bezbednosti,
 - ekonomskog razvoja,
 - socijalne jednakosti.

UN

- ☀ Osnovane 1945. godine (Liga naroda).
- ☀ Njujork
 - ☀ Zemlje članice
 - ☀ Specijalizovane agencije (Ženeva, Hag, Montreal, Bon...)
- ☀ 2011. godine 193 države.
- ☀ Zvanični jezici: engleski, kineski, arapski, francuski, ruski i španski.
- ☀ Irina Vojačkova Solorano – Stalna koordinatorka UN-a u Srbiji.

Organizacija UN-a

- ▶ Generalna skupština UN
- ▶ Savet bezbednosti UN (5+10)
- ▶ Ekonomski i socijalni savet UN
- ▶ Starateljski savet UN
- ▶ Sekretarijat UN
- ▶ Međunarodni sud pravde
- ▶ Tela agencija (UNWTO, UNICEF, UNCHR...)

Finansiranje UN-a

- Oporezivanje (dvogodišnji budžet): prihod po glavi stanovnika – max
 - SAD 22%
 - Japan 19,6%
 - Nemačka 9,8%
 - Francuska 6,5%
 - VB 5,6%
- Dobrovoljni prilozi vlada zemalja članica
 - Pljoprivredna dobra
 - Novčane donacije

Aktivnosti UN

- Kontrola oružja i naoružanje
- Mirovne misije
- Ljudska prava
- Humanitarna pomoć i međ. razvoj
- Sporazumi i međunarodno pravo

Organizator međ. konferencija i svetskih samita

- O održivom razvoju (Rio de Ženeiro 1992.)
- O razvoju (Kairo 1994.)
- O unapređenju trgovinskih odnosa (Ohajo 1994.)
- Za društveni razvoj (Kopenhagen 1995.)
- O ljudskim naseljima (Istambul 1996.)

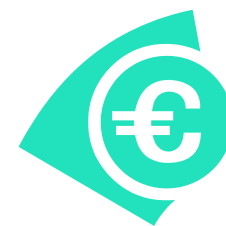
Međunarodna godina

MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE - ČLANICE

- ▶ Međunarodni monetarni fond
- ▶ Svetska banka
- ▶ Međunarodna banka za obnovu i razvoj
- ▶ Multilateralna agencija za garantovanje investicija
- ▶ Banka za međunarodna poravnanja
- ▶ Svetska trgovinska organizacija
- ▶ Svetska zdravstvena organizacija
- ▶ UNESCO
- ▶ OUN za ishranu i poljoprivredu
- ▶ Međunarodna agencija za atomsku energiju

Međunarodni monetarni fond (IMF)

- Specijalizovana ustanova (Vašington; Pariz, Ženeva, NY).
- Nadgleda makroekonomsku politiku zemalja članica (ekonomiju, privredu):
 - Potrošnja
 - Proizvodnja
 - Zaposlenost
 - Inflacija
 - Budžetka politika
 - Kreditna politika
 - Politika kursa

UNWTO

- Nije klasična finansijska org.
- Velika uloga u finansijskim tokovima
 - (turizam – devizni priliv).
- Madrid
- Promocija i podsticanje razvoja turizma

GLOBALNI ETIČKI KODEKS U TURIZMU

GLOBALNI ETIČKI KODEKS U TURIZMU

- Usvojen 1. oktobra 1999. godine na XIII generalnoj skupštini UNWTO-a (rezolucija 406).
- Etički kodeks predstavlja:
 - set osnovnih principa (svrha upravljanje razvojem turizma);
 - referentni okvir za različite zainteresovane strane u sektoru turizma.

- Generalna skupština UN-a usvojila je Kodeks 2001.
godine - važna dimenzija i uloga turizma kao pozitivnog
instrumenta u:
 - pravcu smanjenja siromaštva i
 - poboljšanja kvaliteta života za sve ljude.
- Potencijal turizma – prvenstveno doprinos ekonomskom i društvenom razvoju (naročito zemalja u razvoju).
- Turizam – pojava za promociju međunarodnog razumevanja, mira i prosperiteta.

Cilj Kodeksa

- Minimiziranje negativnih uticaja turizma na životnu sredinu i kulturno nasleđe i
- Maksimiziranje koristi turizma promovisanjem održivog razvoja.
- Struktura Kodeksa:
 - preambula,
 - principi (10 načela)
 - i mehanizam njihove implementacije.

Oblasti primene Kodeksa

- Zaštita potrošača,
- Korporativna odgovornost,
- Zaštita dece i najugroženijih delova stanovništva,
- Kulturna i ekološka održivost,
- Dijalog među kulturama,
- Vizija turizma kao faktora za razvoj i za promociju osnovnih ljudskih prava (u skladu sa Programom Ujedinjenih nacija za Milenijumske ciljeve razvoja).

Preko 50 zemalja, sa oko 350 turističkih zvaničnika:

Španske Kraljevska porodice, princ i princeza od Austrije

Predsedništva Evropske komisije

Stalni sekretarijat Svetskog komiteta o etici u oblasti turizma

Melia Hotels International

Qatar Airways

BBC vesti delovali su kao glavni medijski partneri događaja

SECRETARÍA GENERAL
DE TURISMO Y
COMERCIO INTERIOR

Kodeks

- Etički kodeks nije pravno obavezujući instrument - njegovo prihvatanje je dobrovoljno.
- UNWTO (rezolucija 56/212) pozvao vlade i ostale zainteresovane strane u sektoru turizma da razmotre Kodeks – moguća inkorporacija njegovog sadržaja i odredbi na odgovarajuće zakonodavstvo / regulative i profesionalne kodekse u nacionalnim i industrijskim okvirima.

SVETSKI KOMITET ZA ETIKU

- Na generalnoj skupštini UNWTO-a 2001. godine (438 /XIV) usvojen je prvi deo protokola za implementaciju Kodeksa (za tumačenje, primenu i evaluaciju odredaba Kodeksa).
- To je podrazumevalo osnivanje Svetskog komiteta za etiku u turizmu – 2004. godine.

Tri osnovna zadatka Komiteta

- Promovisanje i širenje etičkog kodeksa;
- Evaulacija i monitoring implementacije kodeksa (kreiranje konsultativnih i mirovnih procedura);
- Mirenje razlika u tumačenju i primeni kodeksa.

- Komitet sačinjava 12 članova odabranih od strane izvršnog odbora UNWTO-a:
- Članovi komiteta su iz javnog i privatnog sektora turizma:
 - predstavljaju vladu,
 - druge zainteresovane strane u turizmu - poslodavci, zaposleni, nevladine organizacije i obrazovne institucije.

Members of the current World Committee on Tourism Ethics (2013-2017)

Chairman
Mr. Pascal LAMY Former Director-General of the World Trade Organization (WTO)
Members
Mr. I Gede ARDIKA Former Minister of Tourism of Indonesia
Mr. Yoshiaki HOMPO (2013-2019) Former Commissioner of Japan Tourism Agency
Ms. Fiona JEFFERY (2013-2019) Former Chair of the World Travel Market
Mr. Khelil LAJIMI Former Minister of Tourism of Tunisia
Mr. Jean-Marc MIGNON President, International Social Tourism Organisation (ISTO)
Ms. Tanja MIHALIC (2013-2019) Head of Institute of Tourism, University of Ljubljana, Slovenia
Mr. Ron OSWALD General Secretary, International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Associations (IUF)
Mr. Eugenio YUNIS Executive Vice President, Federation of Tourism Enterprises of Chile
Alternate Members
Mr. Hiran COORAY Chairman, Jetwing
Ms. Suzy HATOUGH Director of Dar Al-Diafa for Tourism Human Resources Development Consultancy
Ms. Günnür ÖZALP Secretary-General, Association of Turkish Travel Agents (TÜRSAB)

Merenje i monitoring implementacije Kodeksa

- Rezultati 2004. godine:
 - $\frac{3}{4}$ članica UWTO-a je inkorporiralo etički kodeks u svoje propise, , ili ih je koristilo kao osnovu prilikom pisanja nacionalnih zakona, regulativa i razvojne planove turizma;
 - Etički kodeks preveden na 33 jezika;
 - Dostupan stejholderima u turizmu;
 - Kodeks ima ulogu u promociji odgovornih putovanja.
 - Komitet je podržao i ideju o dodeljivanju regionalnih turističkih nagrada kao način za podsticanje primene kodeksa u turizmu (npr. Tri Hita Karama - “Tri razloga za sreću”, istočna Azija i Pacifik).

Dostupnost Kodeksa

- Prevođenje Kodeksa;
- Organizovanje sastanka, radionice i okruglog stola;
- Distribucija letaka sa uputstvima i smernicama;
- Održavanje pres konferencija;
- Organizovanje događaja na univerzitetima ili
- Obuke turističke policije;
- Pokretanje nacionalnih kampanja koje bi imale za cilj npr. sprečavanje seksualne eksploatacije dece u turizmu;
- U malom broju zemalja Kodeksi postavljen u lobijima hotela ili duž puteva.

Turistička upozorenja

- Ova tema posebno dobila na značaju posle 2001. godine:
 - teroristički napadi,
 - elementarne nepogode,
 - opasnosti po zdravlje ljudi...
- Tema odgovoran turizam razmatrana je na sednicama (Salvador de Bahia i Nesebar – 2004/2005. godine).

Francisko Frandžiali, generalni sekretar *UNWTO*-a:

- ▶ “...Porast međunarodnih turističkih dolazaka u 2007. godini su direktna posledica odnosa turizma, klimatskih promena i siromaštva. Odgovornost i održivi porast turističkog sektora će obezbediti izvoz i brojna radna mesta svetskoj provredi, naročito siromašnijim zemljama...

- ▶ ...Uz sve to, neophodan je balans, odnosno redukcija negativnih uticaja ovog sektora privrede na životnu sredinu... U oktobru očekujemo “Davos Summit”. Sa “Programom Ujedinjenih nacija za životnu sredinu” i uz podrškom “Svetskog privrednog foruma” otpočinjemo ovaj proces veoma realno...”
(<http://www.unwto.org>).

PREAMBULA

- ▶ **Mi**, članovi Svetske turističke organizacije (WTO), okupljeni na Generalnoj skupštini u Santjagu, Čile, prvog dana oktobra 1999. godine,
- ▶ Potvrđujemo ciljeve postavljene Članom 3. Statuta Svetske turističke organizacije, svesni "odlučujuće i centralne" uloge ove Organizacije, priznate od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, u promociji i razvoju turizma, s obzirom na doprinos privrednom razvoju, međunarodnom razumevanju, miru, napretku i univerzalnom poštovanju i očuvanju ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve, bez obzira na rasu, pol, jezik ili religiju,
- ▶ Čvrsto verujući da, kroz direktne, spontane i neposredne kontakte koje podstiče između ljudi i žena različitih kultura i načina života, turizam predstavlja vitalnu snagu mira i faktor prijateljstva i razumevanja među ljudima sveta,

- ▶ U saglasnosti sa načelom o usklađivanju zaštite prirodnog okruženja, privrednog razvoja i borbe protiv siromaštva na održivi način, kako su to formulisale Ujedinjene nacije 1992. godine na "Zemaljskom Samitu" u Rio de Ženeiru i izrazile u Agendi 21, usvojenoj tom prilikom,
- ▶ Uzimajući u obzir brz i kontinuiran rast, prošli i očekivani, turističke aktivnosti, bilo iz razloga odmora, biznisa, kulture, religije ili zdravlja, i njeno snažno delovanje, i pozitivno i negativno, na okruženje, privredu i društvo i emitivnih i receptivnih zemalja, na lokalne zajednice i domaće stanovništvo, kao i na međunarodne odnose i trgovinu,
- ▶ Sa ciljem promovisanja odgovornog, održivog i univerzalno prihvatljivog turizma u okviru prava svih osoba da koriste svoje slobodno vreme za odmor ili putovanje, uz poštovanje izbora društava svih ljudi,

RAZLIKE U KONCEPTIMA

- Održivi turizam
- Odgovoran turizam (CSR)
 - Etika u turizmu

- ▶ Ali ubeđeni da svetska turistička privreda u celini može mnogo postići radeći u okruženju koje favorizuje tržišnu ekonomiju, privatnu inicijativu i slobodnu trgovinu i koje služi optimizaciji njenih blagotvornih efekata na **stvaranje bogatstva i zaposlenosti**,
- ▶ Takođe čvrsto uvereni da, obezbeđenjem jednog broja principa i određenog broja pravila kojih se pridržava, odgovorni i održivi turizam nije ni u kom slučaju inkompatibilan sa rastućom liberalizacijom uslova koji vladaju trgovinom uslugama, pod čijim okriljem **preduzeća ovog sektora** rade, i da je moguće uskladiti u ovoj delatnosti ekonomiju i ekologiju, okruženje i razvoj, otvorenost prema međunarodnom tržištu i **zaštitu društvenog i kulturnog identiteta**,

- ▶ Uzimajući u obzir da, uz ovakav pristup, svi učesnici u razvoju turizma - nacionalna, regionalna i lokalna administracija, preduzeća, poslovna udruženja, zaposleni u ovom sektoru, nevladine organizacije i tela **svih vrsta koja pripadaju turističkoj privredi, kao i lokalne zajednice, mediji i sami turisti, imaju različite, ali međuzavisne odgovornosti** u pojedinačnom i društvenom razvoju turizma i da će formulacije njihovih pojedinačnih prava i obaveza doprineti ostvarenju ovog cilja,
- ▶ Posvećeni, saglasno ciljevima kojima teži i sama Svetska turistička organizacija od usvajanja rezolucije 364 (XII) na svojoj Generalnoj skupštini 1997. godine (Istanbul), promovisanju istinskog **partnerstva između javnih i privatnih učesnika u razvoju turizma**, i želeći da vidimo kako se proširuje partnerstvo i saradnja te vrste, na otvoren i uravnotežen način, na odnose između emitivnih zemalja i zemalja domaćina i njihovih turističkih privreda,

- ▶ Nadovezujući se na Deklaraciju iz Manile 1980. godine o Svetskom turizmu i o Društvenom uticaju na turizam iz 1997. godine, kao i na Pravilnik i Kodeks u turizmu, usvojene u Sofiji 1985. godine pod okriljem WTO-a,
- ▶ Ali verujući da bi ovi instrumenti trebalo da budu dopunjeni skupom međuzavisnih principa za njihovo tumačenje i primenu, na kojima bi učesnici u razvoju turizma trebalo da oblikuju svoje ponašanje na početku dvadesetprvog veka,
- ▶ Koristeći, za potrebe ovog instrumenta, definicije i klasifikacije primenljive na putovanja, a posebno pojmove "posetilac", "turista" i "turizam", kako je usvojeno na Međunarodnoj konferenciji u Otavi, održanoj od 24. do 28. juna 1991. godine i odobreno 1993. godine od strane Komisije za statistiku Ujedinjenih nacija na njenoj dvadesetsedmoj sednici,

Upućujući posebno na sledeće instrumente:

- ▶ Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, od 10. decembra 1948. godine;
- ▶ Međunarodni sporazum o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, od 16. decembra 1966. godine;
- ▶ Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima, od 16. decembra 1966. godine;
- ▶ Varšavsku konvenciju o međunarodnom civilnom aviosaobraćaju od 7. decembra 1944. godine, i u vezi sa njom Tokijsku, Hašku i Montrealsku konvenciju;
- ▶ Konvenciju o carinskim olakšicama u turizmu, od 4. jula 1954. godine, i Protokol koji se odnosi na ovu Konvenciju;
- ▶ Konvenciju koja se odnosi na zaštitu svetske kulturne i prirodne baštine, od 23. novembra 1972. godine;

- ▶ Deklaraciju iz Manile o svetskom turizmu, od 10. oktobra 1980. godine;
- ▶ Rezoluciju sa šestog zasedanja Generalne skupštine WTO (Sofija), kojom se usvaja Pravilnik i Kodeks u turizmu, od 26. septembra 1985. godine;
- ▶ Konvenciju o pravima deteta, od 26. januara 1990. godine;
- ▶ Rezoluciju sa devetog zasedanja Generalne skupštine WTO (Buenos Aires) koja se posebno odnosi na olakšanje uslova putovanja i sigurnost i bezbednost turista, od 04. oktobra 1991. godine;
- ▶ Deklaraciju iz Rija o okruženju i razvoju, od 13. juna 1992. godine;
- ▶ Opšti sporazum o trgovini uslugama, od 15. aprila 1994. godine;

- ▶ Konvenciju o biodiverzitetu, od 06. januara 1995. godine;
- ▶ Rezoluciju sa jedanaestog zasedanja Generalne skupštine WTO (Kairo) o prevenciji organizovanog seks turizma, od 22. oktobra 1995. godine;
- ▶ Stokholmsku deklaraciju, od 28. avgusta 1996. godine, protiv komercijalne seksualne eksploatacije dece;
- ▶ Deklaraciju iz Manile o društvenom uticaju turizma, od 22. maja 1997. godine;
- ▶ Konvencije i preporuke koje je usvojila Međunarodna organizacija rada u oblasti kolektivnih ugovora, zabrane prinudnog rada i rada dece, zaštite prava domaćeg stanovništva i podjednakog tretmana bez diskriminacije na radnom mestu;

afirmišemo pravo na turizam i na slobodu turističkih kretanja,

izražavamo našu želju da promovišemo jedan pravičan, odgovoran i održiv svetski poredak u turizmu, čije koristi će podeliti svi sektori društva u kontekstu jedne otvorene i liberalizovane međunarodne ekonomije i

svečano usvajamo, u skladu sa ovim ciljevima, principe Opšteg etičkog kodeksa u turizmu.

NAČELA

DOPRINOS TURIZMA MEĐUSOBNOM RAZUMEVANJU I POŠTOVANJU LJUDI I DRUŠTAVA

TURIZAM KAO SREDSTVO INDIVIDUALNOG I DRUŠTVENOG ISPUNJENJA

TURIZAM KAO FAKTOR ODRŽIVOG RAZVOJA

TURIZAM KAO KORISNIK I UNAPREĐIVAČ KULTURNOG NASLEĐA ČOVEČANSTVA

TURIZAM KAO DOBIT ZA DOMAĆINSKE DRŽAVE I ZAJEDNICE

OBAVEZE UČESNIKA U RAZVOJU TURIZMA

PRAVO NA TURIZAM

SLOBODA TURISTIČKOG KRETANJA

PRAVA RADNIKA I PREDUZEĆA TURISTIČKE INDUSTRIJE

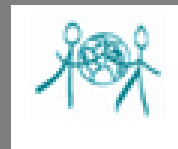

IZVRŠAVANJE NAČELA ETIČKOG KODEKSA U TURIZMU

ČLAN 1.

DOPRINOS TURIZMA UZAJAMNOM RAZUMEVANJU I POŠTOVANJU IZMEĐU NARODA I DRUŠTAVA

- Tolerancija,
- Poštovanje raznovrsnosti,
- Zaštita turista,
- Poštovanje zemlje i naroda domaćina,
- Upoznavanje sa turističkom destinacijom pre putovanja.

ČLAN 2.

TURIZAM KAO SREDSTVO INDIVIDUALNOG I KOLEKTIVNOG ISPUNJENJA

- Poštovanje jednakih prava za sve;
- Zabrana eksploatacije drugih naroda (dece);
- Podsticanje religijskog, kulturnog, zdravstvenog i obrazovnog turizma;
- Uvođenje u planove obrazovanja predavanja o vrednostima turizma i kontakata među ljudima...

ČLAN 3.

TURIZAM KAO FAKTOR ODRŽIVOG RAZVOJA

- Ravnomerno raspoređivati tokove turista u vremenu i prostoru;
- Pri turističkom uređenju poštovati eko-principe;
- Podsticati razvoj eko-turizma u cilju upoznavanja najznačajnijih vrednosti prirode i lokalnog stanovništva.

ČLAN 4.

TURIZAM KORISNIK KULTURNE BAŠTINE ČOVEČANSTVA KOJI DOPRINOSI NJENOM UNAPREĐIVANJU

- Poštovati sve oblike kulturnog nasleđa;
- Turiste upoznavati sa tekovinama kulture:
- Sredstva od turizma ulagati u unapređenje kulturnih dobara;
- Podsticanje razvoja tradicionalnih oblika zanata, folklora...

ČLAN 5.

TURIZAM KORISNA DELATNOST ZA ZEMLJE I DRUŠTVA DOMAĆINA

- Povezivati lokalno stanovništvo u turistički razvoj;
- Podsticati uključivanje lokalnog stanovništva u planiranje, izgradnju, realizaciju turizma i podelu dobiti;
- Posebno podsticati razvoj planinskih, ostrvskih, priobalnih i drugih nerazvijenih prostora.

ČLAN 6.

OBAVEZE UČESNIKA U RAZVOJU TURIZMA

Učesnici u turizmu imaju obavezu da:

- ▶ Obezbede turistima objektivne i istinite informacije;
- ▶ Vode računa o bezbednosti i sigurnosti;
- ▶ Potpomognu duhovno i kulturno zadovoljstvo turista;
- ▶ Vlade moraju objektivno informisati svoje građane o dešavanjima u turističkim zemljama;
- ▶ Mediji moraju objektivno informisati o turističkim tokovima...

ČLAN 7.

PRAVO NA TURIZAM

- Pravo na pristup svim resursima;
- Pravo na odmor i slobodno vreme;
- Omogućiti turizam za sve kategorije – decu, omladinu, studente, stare, invalide...

ČLAN 8.

SLOBODA TURISTIČKIH KRETANJA

- Izjednačiti prava turista i domaćina u korišćenju informacija;
- Olakšati kretanja iz zemlje u zemlju;
- Turistima omogućiti slobodno kretanje i sve vrste komunikacija.

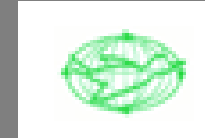
ČLAN 9.

PRAVA RADNIKA I PREDUZETNIKA U TURISTIČKOJ PRIVREDI

- Prava na stalnu obuku;
- Socijalnu i zdravstvenu zaštitu (zbog sezonalnosti posla);
- Pravo na investiranje u turizam i preduzetništvo;
- Podsticati partnerstvo receptivnih i emitivnih zemalja;
- Sprečavati nelojalnu konkurenciju multinacionalnih kompanija u turizmu...

ČLAN 10. SPROVOĐENJE

KO OVO SPROVODI U PRAKSI?

A KOD NAS?

- GDE JE NAŠA ZEMLJA U SVEMU OVOME?
- KO JE ODGOVORAN ZA SPROVOĐENJE?
- KOJE SU MERE DO SADA PREUZETE?
- KO PRATI EFEKTE?
- GDE SE OBJAVLJUJU REZULTATI EFEKATA?
- ŠTA SE OD TOGA NALAZI U ZAKONU O TURIZMU, A ŠTA U PRAKSI?